

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Uitvoeringsprogramma KRW 3

Onderdeel van de Nota Schoon Water 3

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	4
2 Programmering van realisatieprojecten	5
2.1 De derde planperiode: 25 waterlichamen en 3 herstelmaatregelen	5
2.2 Verbetering van overig water	6
3 Aanpak emissies landbouwgebieden	7
3.1 De Rijnlandse opgaven	7
3.2 Wat leren we van de eerdere KRW-planperiodes?	7
3.3 De uitvoering	8
Wat biedt het portaal aan agrariërs aan?	9
3.4 Samenwerking	9
3.5 Landelijke maatregelen	10
4 Aanpak overige emissies	11
5 Rijnlandbrede maatregelen in de programma's Voldoende water en Waterketen	12
5.1 Programma's voor de watergebieden	12
5.2 Visveilige gemalen	12
5.3 Natuurvriendelijke oevers	12
5.4 Bestrijding van invasieve exoten, zoals de Amerikaanse Rivierkreeft	12
5.5 Meer en betere zuiveringstechnieken	13
6 KRW-synergie	14
7 Middelen	15
8 Monitoring	16
Bijlage 1. Globale planning 3e KRW-planperiode	17

Samenvatting

Het uitvoeringsprogramma voor de derde KRW planperiode geeft samen met de Nota Schoon Water3 de kaders aan voor de activiteiten die Rijnland tussen 2022 en 2028 gaat uitvoeren om de kwaliteit in de KRW waterlichamen te verbeteren. We maken onderscheid in de activiteiten die we zelf ter hand nemen (realisatiemaatregelen per waterlichaam en generieke maatregelen Rijnlandbreed) en stimuleringsmaatregelen, waarvan de uitvoering bij derden ligt. De verbetering van de waterkwaliteit vergt betrokkenheid van onze omgeving en maatwerk. We zoeken dan ook actief de samenwerking op en maken daarbij optimaal gebruik van processen en projecten die al lopen, zoals het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, maar ook de uitvoering van watergebiedsplannen, het baggeren van overig water en het ecologisch beheer en onderhoud van ons watersysteem. De inzet van ons vergunning- en handhavingsinstrumentarium blijft onverminderd van belang. Dit uitvoeringsprogramma geeft ook inzicht in de globale planning van de realisatieprojecten en de geplande uitgaven.

1 Inleiding

Schoon en gezond water in Rijnland. Dat is wat we realiseren met uitvoering van de KRW-nota Schoon Water 3. In 2022 start de derde KRW-planperiode, waarbij 'planperiode' in het richtlijn-jargon betekent: uitvoeringsperiode. Welke KRW-maatregelen voeren we in deze periode uit? En hoe pakken we dat aan? Dat leest u in dit uitvoeringsprogramma over de derde planperiode. Bovendien leest u meer over de effectiviteit van de maatregelen en de afwegingen die we maakten bij het maken van de maatregelenpakketten.

De Rijnlandse maatregelen bestaan uit 6 categorieën:

1. realisatiemaatregelen: inrichting, hydrologische maatregelen, technische installaties via projectgerichte aanpak
2. generieke stimulering van emissieaanpak agrarische bedrijven
3. generieke aanpak van overige emissies
4. aanpak door meeliften in andere realisatieprogramma's: vismigratievoorzieningen, gemalen, baggeren, AWZI-renovaties en verbeteringen waterkwaliteit 'overig water' (buiten KRW-waterlichamen), onder andere via watergebiedsplannen
5. maatregelen, die anderen uitvoeren, zoals de provinciale vaarwegbeheerder
6. maatregelen die anderen uitvoeren en wij via het synergie-budget een bijdrage aan leveren.

De uitvoeringsactiviteiten zijn per categorie ingedeeld en worden in de volgende hoofdstukken uitgewerkt.

Meer weten: in het waterkwaliteitsportaal...

Wilt u meer weten over de maatregelen? Kijkt u dan in het landelijke waterkwaliteitsportaal <https://www.waterkwaliteitsportaal.nl>. Op het portaal leest u alles over: de 40 Rijnlandse waterlichamen, de huidige toestand van het waterlichaam, de doelen en de maatregelen.

... en op de kaart

Op deze link

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYjAyOTg4NTYtYjQyMS00YzdkLTk1MzItZmIzNDI1MGJhNjQ3IiwidCI6ImRIZTA1NTVILWM2OTAtNDdhYi05MDBmLWNIOTk5MzY2YTYwYyIsImMiOiQjI9&pageName=ReportSection> ziet u de Rijnlandse KRW waterlichamen op een kaart. Zo kunt u per waterlichaam en per maatregel selecties maken. Ook ziet u eenvoudig de huidige toestand van een waterlichaam en de analyseresultaten van de Ecologische Sleutelfactoren.

2 Programmering van realisatieprojecten

2.1 De derde planperiode: 25 waterlichamen en 3 herstelmaatregelen

In de eerste KRW-planperiode pakten we 7 waterlichamen aan. In de tweede hebben we inmiddels 8 waterlichamen afgerond of in uitvoering. Voor de derde planperiode staan nog 25 resterende waterlichamen open, plus herstelmaatregelen voor 3 waterlichamen uit de eerste planperiode. Het is duidelijk: in de derde en laatste uitvoeringsperiode werken we op een veel groter aantal locaties dan in de beide eerdere uitvoeringsperioden. Wij zijn verplicht om voor 2028 alle maatregelen uit te hebben gevoerd (resultaatsverplichting). Om die reden heeft het college verzocht een planning op te stellen.

We moeten snel starten met de uitvoering

In de eerste KRW-planperiode kwamen de meeste maatregelen tot uitvoering in de laatste twee jaren van de zesjarige planperiode. En in de KRW2-periode ook. Dit betekent dat we nu veel intensiever moeten voorbereiden en uitvoeren, willen we de deadline van eind 2027 halen. Veel van de maatregelen vergen immers een tijdrovende voorbereiding met belanghebbenden en omwonenden. Bovendien zijn we niet van ieder KRW-waterlichaam eigenaar. Zelfs met een voortvarende aanpak is de haalbaarheid van de planning een uitdaging gezien het grote aantal waterlichamen.

Zó is de planning realiseerbaar

Allereerst is het experimentele karakter van veel maatregelen eraf. Ook is er ervaring opgebouwd. Natuurlijk heeft afstemming met het gebied zijn tijd wel nodig. Daarom starten we direct in 2021/2022 met de voorbereiding voor álle waterlichamen. Bovendien identificeren we welke waterlichamen snel op orde gebracht kunnen worden en brengen we deze snel tot uitvoering, bij voorkeur al in 2022-2023.

We delen de planning in in 3 categorieën:

1. Mogelijk realiseerbaar voor eind 2023
2. Realiseerbaar voor eind 2025
3. Realiseerbaar voor eind 2027

Zie hiervoor bijlage 1: Globale planning 3e KRW-planperiode. Hierin ziet u ook wat de belangrijkste geplande maatregel per waterlichaam is. In veel gevallen is dat het aanleggen van leefgebieden voor flora en fauna of de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Deze maatregelen baseren we op de analyse van de ecologische sleutelfactoren en op de gebleken effectiviteit van deze maatregel in eerdere planperioden.

Goed om te weten: het gaat hier om een heel globale inschatting van de realisatiesnelheid. We hebben de maatregelen voor de Nota Schoon water 3 slechts globaal met gebiedspartijen verkend. Niet met particulieren, wel met gemeenten en belangenorganisaties. Dit deden we in de gebiedsprocessen tussen december 2019 en maart 2020.

Twee projectteams

Er komen twee projectteams: KRW3-Noord en KRW3-Zuid. Elk team neemt 14 locaties onder zijn hoede.

Elk team krijgt zowel eenvoudigere, kortdurende als langdurige, complexe gebieden toebedeeld.

2.2 Verbetering van overig water

Naast het treffen van maatregelen in de waterlichamen zelf, verbeteren we ook de waterkwaliteit en ecologie in het zogenoemde "overig water". Dit omvat meer dan de helft van het oppervlaktewater binnen het beheergebied en betreft sloten, vaarten en kanalen in het boezemland en de polders, alsmede de kleinere plassen, watergangen en vijvers in het stedelijk gebied. De waterkwaliteit in deze gebieden beïnvloedt de waterkwaliteit van de boezem en daarmee de kwaliteit van het merendeel van de KRW-waterlichamen. Voor het overig water bepalen we zelf de doelen en maatregelen (beleidsvrijheid).

Hoe realiseren we deze maatregelen? We benutten lopende (gebieds)processen optimaal. En we starten nieuwe processen op. Hiervoor werken we goed samen met gebiedspartijen. Denk aan het volgende:

- We stellen integrale watergebiedsplannen op en voeren deze uit. Hiermee verbeteren we de kwantiteit en kwaliteit van het overige water.
- We stimuleren en zorgen ervoor dat onderhoudsplichtigen de sloten op ecologische wijze schonen en de slootkanten (natte profiel) maaien.
- Onderhoudsplichtigen baggeren de overige watergangen en Rijnland stimuleert dit.
- We realiseren vismigratievoorzieningen.
- We voeren het deelprogramma landbouwemissies uit: inspiratiepolders, Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), subsidies, relatiebeheer, enzovoort.

3 Aanpak emissies landbouwgebieden

De emissies vanuit de landbouwgebieden vragen voor het halen van KRW-doelen onze aandacht. De actuele bemestingen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen vallen binnen de wettelijke voorschriften, maar we zien in onze wateren normoverschrijdingen van voedingsstoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Dat belemmert het halen van diverse KRW-doelen en daar willen en moeten we iets aan doen.

Er is ook landelijke aandacht voor deze problematiek. De Nationale analyse waterkwaliteit heeft berekend dat we in 2027 nog steeds ver van het doelbereik af zijn. Doelbereik komt pas in zicht als veel meer agrariërs bovenwettelijke maatregelen gaan nemen.

3.1 De Rijnlandse opgaven

Grootste opgave: de fosfaatemissies verlagen

In Rijnland is dit de grootste opgave, het verlagen van het fosfaatgehalte in het oppervlaktewater. Stikstofgehalten zijn ook hoog, maar fosfaatgehalten werken dit moment het meest belemmerend voor gezonde ontwikkeling van watergangen en meren. Onze belangrijkste focus is de aanzienlijke vermindering van de fosfaatemissies in de gebieden met bollen- en bomen. Binnen deze gebieden is namelijk de grootste uitstoot.

Tweede opgave: de emissie van gewasbeschermingsmiddelen verlagen

Ten tweede richten wij ons op de verlaging van de gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater. De aanwezigheid hiervan is hoger dan in de meeste andere regio's in Nederland. Dit realiseren we door te begeleiden met voorlichting en toezicht en door te stimuleren om bovenwettelijke maatregelen te nemen. Het landbouwportaal is daarbij een belangrijk middel. We verwachten dat de emissie van gewasbeschermingsmiddelen in 2030 aanzienlijk verminderd is. Dit baseren we op de landelijke ontwikkelingen en de initiatieven vanuit de diverse sectoren.

Meer weten? U leest onze gegevens hierover op www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl.

Geen focus op stikstofemissie nodig

Het stikstofgehalte in het oppervlaktewater van Rijnland is op zodanig niveau dat we hier niet de focus op leggen. Voor stikstofemissie liften we mee op projecten van anderen en waar dat kan in de bovengenoemde eigen projecten.

3.2 Wat leren we van de eerdere KRW-planperiodes?

Het is voor waterkwaliteit nodig om meer maatregelen met agrarische bedrijven af te spreken dan de wet stelt. Maatwerk is nodig, want analyses van ons gebied wijzen uit dat grondslag, natuurlijke- en historische belasting ook meewegen in de normoverschrijdingen. De afgelopen twee KRW-planperiodes hebben we pilots gedaan. Deze zijn deels afgerond. We hebben ervaring opgedaan met de diverse maatregelen waarbij we ook inzicht hebben verkregen in de haalbaarheid en het draagvlak van deze maatregelen.

Een herzien plan van aanpak voor landbouwemissies

In januari 2020 stelden we een herzien plan van aanpak op voor landbouwemissies. Dit bespraken we in de Commissie Voldoende Water en Waterkwaliteit op 11 maart 2020. Hieronder leest u het hoofddoel en de belangrijkste subdoelen van ons herziene plan van aanpak:

Hoofddoel:

We verminderen landbouwemissies om de waterkwaliteit te verbeteren. Zo leveren we een bijdrage aan het behalen van de KRW-doelen.

Subdoelen:

- We verminderen het fosfaatgehalte in het oppervlaktewater aanzienlijk. Dit is vooral bij de sectoren bollen en bomen een uitdaging.
- We reduceren de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater tot nagenoeg nul.
- We creëren bewustwording bij de agrariërs van de waterkwaliteit in hun gebied.
- We stimuleren agrariërs om passende maatregelen te nemen.
- We ontwikkelen een eenvoudige financieringsstructuur voor agrariërs, waarmee zij bovenwettelijke waterkwaliteitsverbeterende maatregelen nemen (Landbouwportaal).

3.3 De uitvoering

Samen met de agrariërs verminderen we de landbouwemissies om de waterkwaliteit te verbeteren. Hiervoor treffen we zowel bron- als effectgerichte maatregelen, die bovenwettelijk zijn. Dit doen we in de eerste plaats op specifieke locaties, de zogenaamde inspiratiepolders. Per sector werken we uit wat de beste aanpak is. Ook groenblauwe diensten blijven beschikbaar om als maatregel in te zetten. Voor iedere sector geldt dat kennisdeling een belangrijk onderdeel is. Het laagdrempelig aanbieden van stimuleringsmiddelen is succesvol gebleken. Daarvoor gebruiken we het landbouwportaal.

Inspiratiepolders

In de inspiratiepolders zoeken we de samenwerking op met de agrariërs in het gebied. De inspiratiepolder voor bollen en boomteelt geven we voorrang, zodat we daar zo vlot mogelijk resultaten kunnen laten zien. Dan komt de voorbeeldwerking op gang en kan worden uitgerold naar grotere gebieden. De andere inspiratiepolders betreffen melkveehouderij, glastuinbouw en akkerbouw.

We realiseren een vermindering van het fosfaatgehalte en gewasbeschermingsmiddelen door verschillende middelen tegelijkertijd in te zetten:

1. Eén inspiratiepolder met maatregelen en pilots per sector
We kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak, zodat we het gebiedsproces gedegen kunnen aanpakken en op kleine schaal kunnen monitoren.

2. Praktijkgericht onderzoek

We onderzoeken de resultaten van maatregelen in de inspiratiepolders. Positieve resultaten schalen we op en we rollen de aanpak verder uit naar andere bedrijven. De inspiratiepolder vormt dan het signaal naar de sector toe dat iedere polder kan bijdragen. We onderzoeken of de emissie afneemt en of er voldoende draagvlak is voor de maatregelen.

3. Nader onderzoek bestaande maatregelen

We doen nader onderzoek naar de effectiviteit van de toepassing van maatregelen op grotere schaal. We adviseren bedrijven over deze maatregelen.

Landbouwportaal

Nu het landbouwportaal in Noord-Holland een succesvol middel blijkt te zijn, breiden we het uit naar het Zuid-Hollandse deel van Rijnland. We gaan daarbij zo mogelijk samenwerken met de waterschappen in Rijn-West en de provincies.

Wat biedt het portaal aan agrariërs aan?

- Het is een bron van kennis en informatie over effectieve maatregelen en resultaten van pilotprojecten.
- Je kunt gemakkelijk een coachbezoek plannen.
- Na het coachbezoek kun je laagdrempelig subsidieaanvragen indienen.
- Je kunt ook subsidieaanvragen indienen voor de kleinere maatregelen.

Coachbezoek

Een coach bezoekt het agrarische bedrijf om samen te bepalen welke maatregelen effectief zijn. Hierna kan de agrariër middelen aanvragen voor deze concrete maatregelen.

Voor het verlenen van de subsidie stellen we voor het hele gebied een tijdelijke subsidieregeling op. Dit baseren we op de Tijdelijke subsidieverordening Samenwerken aan Bodem & Water Noord-Holland Rijnland.

Welke maatregelen subsidiëren we?

- Maatregelen uit de BOOT-lijst. Dit is een landelijke geaccepteerde lijst van maatregelen;
- Maatregelen die effectief blijken in de studies van de kennisimpuls Waterkwaliteit hierbij;
- Maatregelen die effectief blijken in de inspiratiepolders.

Bij aanvulling van de landelijk maatregelenlijst is een toets nodig of dit wettelijk mogelijk is (staatssteuntoets).

3.4 Samenwerking

Om de projecten te kunnen realiseren is samenwerking cruciaal. We intensiveren onze samenwerking met bedrijven, organisaties, belangenbehartigers en gemeenten.

Eén intensievere samenwerking lichten we hier graag uit: dat is met het Deltaplan agrarisch waterbeheer (DAW). DAW heeft een Gebiedsdocument Agrarische Wateropgave opgesteld, waarin beschreven staat hoe we de waterkwaliteit en -kwantiteit kunnen

verbeteren. Hieruit volgt een Uitvoeringsprogramma waarin onder andere beschreven staat hoe wij de agrariërs ondersteunen. We maken gebruik van de communicatie die vanuit het DAW plaatsvindt. Wij leveren bijvoorbeeld een bijdrage aan de voor agrariërs verplichte bijeenkomsten om de spuitlicentie te behouden. Dit is een goed moment om voorlichting te geven over de wateropgave en het landbouwportaal. En om in gesprek te gaan over de voortgang in de inspiratiepolders.

3.5 Landelijke maatregelen

Landelijke maatregelen kunnen onze aanpak tegen landbouwemissies versterken. Via de Unie van Waterschappen en de deelstroomgebiedsoverleggen brengen we in landelijke overlegtafels de waterkwaliteitsproblematiek in. Denk bijvoorbeeld aan lopende beleidstrajecten zoals het 7^e en 8^e nitraatactieprogramma. Dit kan leiden tot nieuwe wettelijke maatregelen of aanpassingen van regelgeving.

4 Aanpak overige emissies

Het blijft een uitdaging om in 2027 de chemische doelen te halen. Want naast de emissies uit de landbouw hebben we ook te maken van emissies uit andere bronnen in het landelijk- en het stedelijk gebied. Vaak hebben we hier geen invloed op, omdat de emissie binnen de wettelijke kaders valt of het een diffuse aanwezigheid betreft van stoffen die al verboden zijn (bijvoorbeeld pFos).

Voorkomen is beter dan genezen

De beste remedie tegen de emissies is voorkomen dat de schadelijke stoffen in het watersysteem terechtkomen. Hiervoor zetten we ons vergunnings- en handhavingsinstrumentarium in:

- We bekijken de lozingsvergunningen die omgevingsdiensten, gemeenten en waterschappen in samenhang verlenen en we passen deze zo nodig aan. Hiermee sluiten we aan bij de landelijke afspraak, die regionaal wordt opgepakt.
- We actualiseren continu de kennis van de vergunningverleners en handhavers. Dit is van belang vanwege de ontwikkelingen van nieuwe stoffen.
- We blijven met het Rijk in contact over landelijke maatregelen en de lozingsnormen.
- We starten een onderzoek waarin we ons handelingsperspectief op de chemische doelen onder de loep nemen en implementeren.

Blijkt dat riooloverstorten het probleem zijn om onze KRW-doelen te halen? Dan gaan we in gesprek met de gemeenten. Dit maakt deel uit van de ketenaanpak. Daarnaast willen we de lozingen uit de recreatievaart verminderen. Hiervoor volgen we de landelijke ontwikkelingen, die de aanpak van lozingen weer op de agenda hebben gezet.

5 Rijnlandbrede maatregelen in de programma's Voldoende water en Waterketen

We zijn niet alleen druk om de KRW-doelen te behalen; we werken ook aan andere programma's en we treffen maatregelen om andere doelen te behalen. Enkele onderdelen hiervan leest u hieronder, omdat deze een positief effect hebben of kunnen hebben op het behalen van onze KRW-doelen.

5.1 Gebiedsgerichte programma's

- Vanuit het programma Voldoende water werken we aan de watergebiedsplannen. Daarbij verbeteren we ook de waterkwaliteit.
- We werken aan standaardisering van de waterkwaliteitsinput in de watergebiedsplannen.
- Vanuit het programma Levende Sloten (overig water) stelden we het Waterkwaliteitsbeeldenboek op. Dit boek helpt ons in onze gesprekken met de ingelanden; zo kunnen we gemakkelijk toelichten wat wij zien als een gezonde sloot.
- Wij stimuleren onderhoudsplichtigen om te baggeren in het overig water en maken afspraken over achterstallig onderhoud. Dit draagt bij aan de waterkwaliteit van de KRW-waterlichamen, zowel ecologisch als chemisch. De uitvoering hiervan stemmen we af met de KRW-uitvoering en de uitvoering van de watergebiedsplannen.

5.2 Visveilige gemalen

We passen (polder)gemalen aan. Dit doen we om de vismigratie te bevorderen en de visveiligheid te verhogen. Op dit moment is 32% van de gemalen visveilig. Ieder poldergemaal waar we nu aan werken, voeren we visveilig uit. Of het nu gaat om een nieuwbouw gemaal of om de renovatie van een bestaand gemaal. Zo stijgt het percentage visveilige gemalen ieder jaar. We verwachten dat alle gemalen rond 2040 visveilig zijn. Dit jaar bepalen we of we de aanpassing willen of kunnen versnellen. Op aangewezen locaties zorgen we voor vismigratievoorzieningen bij de gemalen.

5.3 Natuurvriendelijke oevers

Er is steeds meer aandacht voor de oevers van onze watergangen. Zo leggen wij en anderen natuurvriendelijke oevers aan. En we gaan anders om met het beheer en onderhoud van onze watergangen; we laten namelijk een deel van de vegetatie staan. Zo blijft het habitat voor insecten en macrofauna en het paai- en opgroeigebied voor vis beter behouden en versterken we de biodiversiteit. In de komende planperiode versterken we deze al ingezette lijn (zie onze keur).

5.4 Bestrijding van invasieve exoten, zoals de Amerikaanse Rivierkreeft

Rijnlandse dijken, oevers en het waterecosysteem kunnen schade ondervinden van invasieve exoten. In samenwerking met andere waterschappen, provincies en het Rijk ontwikkelen we beleid om ze te bestrijden. Afgelopen jaren zien we een enorme toename van de Amerikaanse rivierkreeft. Deze soort veroorzaakt met vraat- en graafgedrag schade aan het watersysteem en het ecosysteem en heeft waarschijnlijk een negatieve invloed op de biodiversiteit.

Afgelopen jaar is landelijk onderzoek verricht om de problematiek van de rivierkreeften aan te pakken. Hiermee is een belangrijke eerste stap gezet. De waterschappen intensiveren de samenwerking met andere betrokken partijen zoals visserij, natuurbeheer, wetenschap en provincies. Wij zijn nauw betrokken in de ontwikkelingen. Het college informeert de verenigde vergadering hier periodiek over.

5.5 Meer en betere zuiveringstechnieken

Onze zuiveringen zijn een belangrijk middel om onze waterkwaliteit te verbeteren. Nieuwe ontwikkelingen zorgen ervoor dat het een continu proces is om onze zuiveringen te verbeteren. Het gaat dan om renovaties en extra of nieuwe zuiveringstechnieken. Deze gebruiken we om microverontreinigingen en medicijnresten uit het afvalwater te verwijderen. Dat geldt ook voor nutriëntverwijdering. Natuurlijk houden we hierbij rekening met de eisen van de KRW. De afspraken hierover leest u terug in het Maatwerkbesluit lozingen AWZI's.

Kapitaalintensief

Als we op alle AWZI's nutriëntenverwijdering willen verbeteren is enorm budget nodig. Denk daarbij aan veelvoud van het huidige KRW3-budget. Het vereist namelijk een verdergaande ombouw van de rest van de zuivering. Bovendien zijn specifieke extra investeringen duur in exploitatie, zoals zandfilters. En intensief in energie- en chemicaliëngebruik en afvalstoffenafvoer. De realisatie van ombouw van zuiveringen vergt vele jaren. In deze planperiode kiezen we niet voor een versnelling of extra maatregelen op de AWZI's anders dan afgesproken in het coalitieakkoord 2019-2023 *Water raakt ons*.

PACAS-installatie mogelijk ook om gewasbeschermingsmiddelen te verwijderen

Medicijnresten maken op dit moment geen deel uit van de chemische KRW-doelen, maar zijn wel schadelijk voor het waterleven. Wij zijn in 2020 gestart met de aanleg van een PACAS-installatie op de AWZI Leiden-Noord om medicijnresten te verwijderen. We onderzoeken of de PACAS-installatie ook positief werkt op de verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen.

6 KRW-synergie

Ook in de derde KRW-planperiode maken derden gebruik van het synergie-budget. Dit is bedoeld voor waterkwaliteitsmaatregelen in alle wateren. We hebben een reservering gemaakt van € 3 miljoen voor de gehele planperiode.

Terugblik: 2015-2020

In de periode van 2015 – 2020 hebben we € 420.000,- besteed. Dit besteedden we vooral aan de aanleg van natuurvriendelijke oevers; in eigen Rijnlandse projecten, met gemeenten of door andere samenwerkingspartners. Daarnaast was er een eenmalige uitgave aan een (waterkwaliteits)baggerwerk.

Verwachting 2021

In 2021 gaan we in ieder geval €256.000,-. besteden. Dit hebben we gereserveerd voor het volgende:

- isolatie van De Pot (Nieuwkoopse plassen)
- installatie om voedselarm water uit de Haeck (HDSR) naar de Nieuwkoopse plassen te pompen
- aanleg natuurvriendelijke oevers met samenwerkingspartner Landschap Noord-Holland

Verwachting 2022-2027

Tot op heden wordt niet heel veel gebruik gemaakt van het synergiebudget. Indien de reservering ongebruikt blijft, kan dat deel van het KRW3-budget alsnog benut worden voor inrichtingsmaatregelen door Rijnland.

Niet voor particulieren

Het KRW-synergiebudget is niet bedoeld voor particulieren. Zij kunnen gebruikmaken van de subsidieregeling Natuurvriendelijke oevers, die jaarlijks wordt opengesteld.

7 Middelen

Hieronder leest u de prognose voor de uitgaven zoals opgenomen in de meerjarenraming. Deze investeringsraming leest u terug in het MJP2021-2024 (en de achterliggende langjarige financiële planning). Het gaat om daadwerkelijke uitgaven per jaarschijf. Let wel: voldoende krediet moet eerder beschikbaar zijn dan dat de uitgaven worden gedaan. Omdat we ruim voor die tijd al opdrachten gunnen en verplichtingen aangaan. Deze raming is inclusief de ramingen voor aanpak landbouwemissies en synergiebijdragen. Omdat de werkelijke uitgaven pas worden gedaan bij de daadwerkelijke oplevering van werken of investeringen door derden, loopt deze raming door tot in 2029.

Jaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Prognose uitgaven (mln)	0,2	1	2,8	6	8	9	10	3,5	0,5

Bij vaststelling van de Nota Schoon water 3 is als hoofdverdeling in dit totale budget gedacht aan:

€12,5 mln voor stimulering emissiereductie, tot €3 mln voor synergie en de rest voor Rijnlandse projectrealisatie.

De ervaring in de eerdere KRW-planperioden leert dat er voor beide eerste posten minder budget weggezet kan worden dan vooraf geraamd. Dat bovendien voor Rijnlandse projectrealisatie meer nodig en nuttig blijkt en dat deze ruimte er dus is binnen het totale KRW3-budget. Verder is bij de vaststelling van Nota Schoon water 3 afgesproken dat voor KRW te verwerven subsidies leiden tot budgetvergroting voor KRW3.

8 Monitoring

Wij hebben een uitgebreid meetnet waarmee we de waterkwaliteitsontwikkelingen volgen, zowel in de KRW-waterlichamen als het overige water. Ieder jaar rapporteren we de KRW-gegevens aan het waterkwaliteitsportaal en nemen we deze op in de landelijke database. Is er een langjarige negatieve waterkwaliteitsontwikkeling? Dan kan dit leiden tot het nemen van extra of aangepaste maatregelen. Via hetzelfde waterkwaliteitsportaal rapporteren we ook over de voortgang van de KRW-maatregelen.

De KRW-uitvoering en de bestedingen van de kredieten rapporteren we aan de Verenigde Vergadering in de bestuursrapportages (BURAP) en de effectmonitor.

Bijlage 1. Globale planning 3e KRW-planperiode

1. Realisatiefocus tot en met 2023

<i>Noord/ Zuid</i>	<i>KRW-waterlichaam</i>	<i>Belangrijkste geplande maatregel</i>
N	Nieuwkoopse Plassen (KRW1)	- Scheiden van waterstromen - Invloed vogelkolonie de Pot beperken
N	Vaarten Polder Nieuwkoop	Slibmaatregelen uitvoeren (specifiek baggeren)
N	Vaarten Haarlemmermeerpolder	- Aanleggen natuurvriendelijke oevers - Instellen natuurlijker waterpeil
Z	Broekvelden Vettenbroek (KRW1)	Luchtmenginstallatie realiseren
Z	Polder Stein (KRW1)	Lokaal verdiepen watergangen
Z	Oude Rijn systeem	Aanleggen leefgebieden flora en fauna
Z	Vaarten Polder de Noordplas	Aanleggen natuurvriendelijke oevers
Z	Vogelplas Starrevaart	Aanleggen leefgebieden flora en fauna

2. Realisatiefocus tot en met 2024-2025

<i>Noord/ Zuid</i>	<i>KRW-waterlichaam</i>	<i>Belangrijkste geplande maatregel</i>
N	Ringvaart Haarlemmermeer	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
N	Braassemmermeer en Wijde Aa	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
N	Does en omliggende kanalen	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
N	't Joppe	Aanleggen natuurvriendelijke oevers
N	Vaarten Polder Vierambacht	Aanleggen natuurvriendelijke oevers
Z	Vlietland	- Aanleggen vispassages - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
Z	Vaarten Polder Bloemendaal	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
Z	Vaarten Polder Reeuwijk en Sluipwijk	Aanleggen natuurvriendelijke oevers
Z	Valkenburgse Meer	- Scheiden waterstromen - Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers

3. Realisatiefocus tot en met 2026-2027

<i>Noord/ Zuid</i>	<i>KRW-waterlichaam</i>	<i>Belangrijkste geplande maatregel</i>
N	Trekvaartsysteem	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
N	Kagerplassen	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
N	Mooie Nel en Liede	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
N	Vaarten Wassenaarschepolder	- Scheiden waterstromen - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
N	Zegerplas	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers - Scheiden van waterstromen
Z	Wateringen Wassenaar en Valkenburg	- Aanleggen leefgebieden flora en fauna - Aanleggen natuurvriendelijke oevers
Z	Reeuwijkse Plassen (KRW1)	- Aanleggen legakkers - Verdiepen gedeelte plassen. - Reservemaatregel: defosfateren inlaatwater
Z	Gouwepolder	Aanpakken oevers, watergangprofielen en -bodems
N	Vaarten Zuid- en Noordeinder polder	Aanleggen natuurvriendelijke oevers
Z	Vaarten zuidelijk veengebied	Slibmaatregelen uitvoeren
WGP	Veender- en Lijkerpolder (herinrichtingsgebied)	- Aanleggen natuurvriendelijke oevers - Herstellen verzonken duikers - Optimaliseren inlaat